

ПОЧАТКОВА ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Наш клас – просто клас! Світлана Степанець, вчитель Вільшанської ЗОШ І–ІІІ ст. Романівського р-ну Житомирської обл.

Сузір'я дитячих сердець. Софія Степаненко, учитель початкових класів Чернігівської ЗОШ І–ІІІ ст. № 10

«ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

щомісячний науково-методичний журнал

№ 11 (581) Листопад 2017

Засновники –
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Видавець –
ВИДАВНИЦТВО «ПОЧАТКОВА ШКОЛА»

Видається з липня 1969 року
Київ

Журнал включено до переліку наукових
видань ВАКУ України, в яких можуть
публікуватись основні результати
дисертаційних робіт

Головний редактор

Алла ЛУК'ЯНЕЦЬ, кандидат педагогічних наук,
заслужений працівник народної освіти України

Редакційна колегія:

Іван БЕХ, Надія БІБІК, Микола ВАШУЛЕНКО,
Галина ДРЕВАЛЬ, Валентина ЗАТОРЖИНСЬКА,
Людмила КОВАЛЬ, Ярослава КОДЛЮК,
Юлія КОЛЕСНИКОВА (завідувач відділу),
Тетяна КОХНО, Людмила ЛІЩИНСЬКА,
Людмила ЛОПУШАНСЬКА (відповідальний
секретар), Алевтина ЛОТОЦЬКА,
Світлана МАРТИНЕНКО, Віра МЕЛЕШКО,
Олександр МИТНИК, Антоніна МОВЧУН,
Ізольда НІЗЕЛЬСЬКА, Оксана ОНОПРІЄНКО,
Тамара ПИРОЖЕНКО, Тамара ПОНІМАНСЬКА,
Катерина ПОНОМАРЬОВА, Катерина ПРИЩЕПА,
Тетяна ПУШКАРЬОВА, Олександра САВЧЕНКО,
Світлана СТРИЛЕЦЬ, Володимир ТИМЕНКО,
Ольга ХОРОШКОВСЬКА, Людмила ХОРУЖА,
Михайло ЧЕМБЕРЖІ, Тетяна ЯРЕМЧУК
(завідувач відділу).

Зареєстровано Державним комітетом інформаційної
політики, телебачення та радіомовлення України
серія КВ, №6506 від 09.09.2002 року.
Підписано до друку 24.10.2017. Формат 84x108/16.
Папір газетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 6,72.
Умовн. фарбовідб. 6,72. Обл.-вид. арк. 9,75.
Зам. 0104711.

Адреса редакції: 04213, Київ,
вул. Прирічна, 25-А, к. 12,
тел./факс (044) 501-03-87
www.pochatkova-shkola.net
e-mail: pochatkovasc.ua@gmail.com

Видруковано у видавництві «Преса України»
03148, Київ, вул. Героїв Космосу, 6
Свідоцтво № 35481684
http://www.pressa.kiev.ua/
Якість друку повністю відповідає наданому видавцем
видавничому оригіналу.

© «Початкова школа», 2017

ЗМІСТ

Нова українська школа

- Бондарчук Є. Інтерактивні технології – шлях до створення
ситуації успіху у навчальній діяльності молодшого школяра 1
До Дня української писемності та мови
- Чабайовська М. З історії українського книгодрукування 4
Психолого-педагогічний практикум
- Поліщук В. Вікова динаміка уваги в молодшому шкільному віці ... 8
Методика навчання
- Балютіна К., Гончарова С., Жихарева О. Перспективний план
виховної роботи вчителя початкових класів 12
- Прищепя О. Диференційоване сприймання форми букви
першокласниками під час навчання письма 17
- Гнатишина С. Розвиток літературних компетентностей
на уроках-проєктах з використанням методу кольорових
капельюхів Едварда де Боно (4 клас) 20
- Онопрієнко О., Скворцова С. Інтеграція у навчанні
молодших школярів математики 22
- Березанська К. Бінарний інтегрований урок природознавства
та трудового навчання (1 клас) 25
- Рак Л. Виховна година: “Хочу і можу бути здоровим!” 28
- Дяченко Л. Прес-конференція з охорони природи 31
- Ковальова В. Екологічний урок-казка з природознавства
зі здоров'язбережувальними технологіями у 1 класі 34
- Садова Р. Урок-подорож “Осінь казка” 37
- Луговська І. Презентація творчого проєкту
“Цікаво про гривню” 39
- Тараканова А. Хореографічний репертуар – складова
формування національно-патріотичної культури особистості 41
Педагогічні технології
- Святенко Ю. Діагностика емоційного стану дитини
молодшого шкільного віку за допомогою проєктивної методики
“Картки з емоціями” 44
Організація початкової освіти
- Колесник Л., Шапошнікова А. Пошуково-апробаційна гра
“Реформа” як засіб розвитку управлінської компетентності
вчителів початкової школи 48
Освіта вчителя
- Бондаренко Г. Змістове забезпечення підготовки вчителя
до мовленнєво-риторичної діяльності в США
та європейських країнах (Болгарія, Франція, Польща) 53
Нам пишуть
- Баранова Н., Коцур Н. Майстер-клас “Ранкові зустрічі” 57
Слово художній самодіяльності
- Мазурець Л. Рідна мова чиста, як роса 59
А я роблю так ...
- Норенко Л. Цікавий урок у початковій школі 61
Почитаймо з учнями
- Прудник С. Будньодні та ще й неділя! 62
Конкурс “Мій творчий проєкт”
- Луговська І. Цікаво про гривню 63
- Пістоляк Н. Бджілка-трудівниця 64
- Розкажи про свій клас 56, 58

Передрук будь-якого матеріалу українською або іншими мовами
без письмової згоди редакції заборонено.

Геннадій БОНДАРЕНКО,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової освіти
Педагогічного інституту Київського
університету імені Бориса Грінченка

Змістове забезпечення підготовки вчителя до мовленнєво-риторичної діяльності в США та європейських країнах (Болгарія, Франція, Польща)

УДК 378 [373.3 : 808.5]

Постановка проблеми. Якість педагогічної освіти в умовах реформування вищої школи є ключовою категорією освітньої політики Міністерства освіти і науки України. Найважливішим завданням підвищення якості педагогічної освіти є вдосконалення його змісту. Євроінтеграційний курс нашої держави обумовлює необхідність корекції існуючої моделі реалізації змісту підготовки майбутнього вчителя початкової школи, адже одним із недостатньо розроблених її компонентів і є формування готовності педагога до мовленнєво-риторичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти підготовки педагога у світовому освітньому просторі висвітлені в наукових працях вітчизняних науковців – Н.Абашкіної, Н.Дічек, Н.Лавриченко, О.Локшини, О.Овчарук, Л.Пуховацької, О.Сухомлинської та ін. Як засвідчує аналіз наукових праць, мовленнєво-риторична діяльність учителя початкової школи в сучасних наукових розвідках досліджена недостатньо, хоча й розроблялися окремі її аспекти. Значення риторичного і мовленнєвого компонентів у структурі педагогічної діяльності є предметом дослідження Я.Білоусової, М.Вашуленка, Н.Голуб, І.Зязюна, А.Капської, М.Пентилюк, С.Мартиненко, Л.Мацько, Г.Сагач, Н.Сивачук, Л.Ткаченко, Є.Тягнирядно та ін. Однак досі недостатньо досліджені питання мовленнєво-риторичної діяльності педагога з урахуванням сучасних підходів до формування вчителя-оратора початкової школи у США та Європейських країнах.

Мета статті – аналіз змістового забезпечення підготовки вчителів до мовленнєво-риторичної діяльності в коледжах, університетах США та вищих навчальних закладах європейських країн (Болгарія, Франція, Польща).

Виклад основного матеріалу. Під поняттям "зміст освіти" розуміють науково обгрунтовану систему дидактичного та методично оформленого навчального матеріалу для різних освітніх рівнів, що визначається стандартом підготовки фахівця, відображеного в освітньо-професійних програмах, освітньо-кваліфікаційних характеристиках випускника ВНЗ, навчальних планах, структурно-логічній схемі підготовки, програмах навчальних дисциплін, навчальній і навчально-методичній літературі (підручниках, посібниках).

У психолого-педагогічній літературі визнаними є три теорії змісту освіти: перша, яка відображає пріоритетність

культурогенезу особистості під час освітнього процесу (В.Гінединський, В.Нечаєв, Г.Шедровицький та ін.); друга, що відтворює психологічні цілі формування і розвитку особистості під час засвоєння соціального досвіду (В.Беспалько, В.Ледньов та ін.), та третя, провідним чинником якої є пріоритетність цілей передання соціального досвіду молодому поколінню (С.Гончаренко, В.Краєвський, І.Лернер та ін.). Для зазначених теорій спільним є те, що практичною цінністю змісту освіти вважається розроблення сучасних змістово-технологічних систем через обгрунтування навчальних планів, освітньо-професійних програм, програм навчальних дисциплін та підручників і посібників.

Риторичну діяльність учителя розглядають як "діяльність, що пов'язана з розумінням, аналізом і породженням професійних текстів різних жанрів у залежності від ситуацій педагогічного спілкування" [2, с. 142]. Тому під поняттям "мовленнєво-риторична діяльність учителя початкової школи" ми розуміємо активність, цілеспрямованість, умотивованість процесу створення, виголошення та реконструкції тексту (мовленнєвого і риторичного жанрів), який реалізується засобами мови усно в конкретній аудиторії (учнівській, педагогічній, батьківській тощо) або письмово, з метою здійснення якісного, ефективного, гармонійного педагогічного впливу на адресата (адресатів) під час спілкування, задоволення пізнавальних потреб, а також рефлексії власної мовленнєво-риторичної діяльності [8, с. 314].

Обгрутовуючи термін "мовленнєво-риторична діяльність учителя початкової школи", підкреслимо, що ми закладаємо у його зміст "особливу категорію словесної побудови, яка пов'язана з цілеспрямованим відбором і застосуванням мовленнєвих засобів та базується на критерії інтенціональності" [3, с. 222] (від лат. *intentio* – намір, прагнення). Таким чином, майбутній учитель початкової школи не просто висловлює думку, а свідомо планує, розробляє текст, який має свою структуру, викликає заздалегідь визначену рефлексивну реакцію у слухачів (учнів/батьків/колег), мінімізує їхню пасивність, регулює інтенсивність емоційного впливу, виявляє свою індивідуальність – "образ педагога-оратора".

Ми виокремлюємо такі критерії мовленнєво-риторичної діяльності майбутнього вчителя початкової школи, а саме: добродійність, довір'я, усвідомленість мовлення,

підготовленість висловлення, аргументованість, переконання, максимально виражену енергійно-смыслову сутність слова, позитивний емоційний вплив, раціональну оцінку змісту висловленого тощо.

Готовність майбутнього вчителя початкової школи до мовленнєво-риторичної діяльності вимагає необхідних знань, умінь, способів діяльності, які допоможуть реалізувати перехід від авторитарної мовленнєвої діяльності педагога до орієнтованої на супровід і підтримку молодших школярів. Іншими словами, майбутній педагог має оволодіти *мовленнєво-риторичною компетентністю* (МРК) – здатністю та реальною готовністю свідомо створювати, виголошувати, аналізувати ексклюзивні педагогічно спрямовані тексти мовленнєвого і риторичного жанрів з метою гармонійного розв'язання навчально-виховних завдань початкової школи, що охоплює особистісне ставлення до неї (МРК) та власну мовленнєво-риторичну діяльність [8, с. 316].

Введення в науковий обіг поняття "мовленнєво-риторична компетентність" – це не дань моді компетентнісно орієнтованій моделі підготовки майбутніх фахівців. На сьогодні вже обгрунтовано науковцями-риторами поняття "мовленнєва компетентність" (М.Вашуленко, Л.Мацько, М.Пентиліук та ін.), "риторична компетенція" (Л.М.Горобець, Л.Качалова, О.Симакова), "риторична компетентність" (О.Бабкіна, Н.Голуб та ін.), мовно-риторична компетентність майбутнього вчителя української мови (Л.Мамчур). Змістовий аналіз поняття "мовленнєво-риторична компетентність" – закономірний наслідок теоретичного осмислення цілей і завдань формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до мовленнєво-риторичної діяльності.

З метою удосконалення сучасної вітчизняної організаційно-методичної освітньої систем підготовки вчителів до мовленнєво-риторичної діяльності проаналізуємо її змістове забезпечення в коледжах, університетах США та вищих навчальних закладах європейських країн (Болгарія, Франція, Польща).

Дослідження О.Кадирова щодо підготовки фахівців у коледжах та університетах США для роботи в ЗНЗ засвідчує, що риторична компетентність у комунікації є "обов'язковою здатністю педагога і повинна розвиватися в процесі отримання освіти. Для її вдосконалення в навчальні програми включені курси академічного і прикладного характеру, які розкривають комунікацію в різних педагогічних контекстах і дозволяють набути студентам різноманітних комунікативних умінь. У процесі навчання звертається особлива увага на формування в майбутніх учителів умінь організувати спілкування з різними учнями, які неоднорідні в культурному і соціальному плані" [5].

Як відзначає вчений, у коледжах і університетах США дисципліни в галузі комунікації для майбутніх педагогів є центральними. Загальні риторичні курси викладаються всім студентам як обов'язкові в бакалаврських програмах. Вони зазвичай поєднують загальну теорію риторики і прикладну педагогічну риторику. Для майбутніх учителів комунікативна підготовка пов'язана з вивченням методології освіти, освоєнням конструктивних моделей комунікативних педагогічних дій у різних соціально-педагогічних ситуаціях (кейсах). Риторична складова в комунікативній

освіті включає такі навчальні дисципліни, як: "Класична риторики", "Наукова риторики", "Публічна риторики", "Риторичні практики", "Курикулярна риторики" та "Педагогічна риторики". Крім того, в програми підготовки педагогів включені курси з комунікативної дидактики, що розширюють поняття "педагогічна риторики", зокрема теорію, яку розробили засновники Інституту глобального діалогу (США) А.Гангадін і Л.Свідлер. Теорія "глибокого діалогу" поєднує навчальні завдання, соціальні та моральні аспекти комунікації. Методики "глибокого діалогу" характеризуються поєднанням критичного мислення і раціональної поведінки, орієнтованої на відкриття істинного і позитивного в будь-якій системі цінностей. У навчальних курсах із комунікативної дидактики ставляться завдання підготувати вчителів до "глибокого діалогу" як природної навчальної можливості [5].

Цікавим, із точки зору визначення змісту підготовки вітчизняного вчителя початкової школи до мовленнєво-риторичної діяльності, є навчальний план спеціальності "Риторика" (2009–2010 н.р.) філософського факультету Софійського університету Святого Климента Охридського. Аналіз навчального плану дозволяє говорити про наявність системи підготовки студентів до ефективної риторичної діяльності, що засвідчує перелік навчальних дисциплін та достатня кількість кредитів (ECTS) на їх вивчення, а саме: "Дебати" (2 ECTS), "Історія болгарської риторики і красномовства" (3 ECTS), "Класична риторики (Давня Греція і Давній Рим)" (3 ECTS), "Невербальна комунікація в риториці" (4 ECTS), "Політична риторики" (4 ECTS), "Публічне мовлення" (3 ECTS), "Мовлення і поведінка перед камерою і мікрофоном" (2 ECTS), "Мовна культура і культура мовлення" (3 ECTS), "Аксіологічні аспекти аргументації великих філософів" (2 ECTS), "Логіка, філософія і риторики" (2 ECTS), "Риторика у віртуальному просторі" (2 ECTS), "Бізнес-комунікація" (3 ECTS), "Презентаційні вміння" (2 ECTS), "Сучасна риторики" (3 ECTS), "Технологія переговорів" (3 ECTS), "Гендерна риторики" (2 ECTS), "Ораторське мистецтво і риторики Стародавнього Сходу" (2 ECTS), "Реклама" (2 ECTS), "Релігія і релігійне красномовство" (2 ECTS), "Зв'язки з громадськістю" (2 ECTS) тощо [7].

На нашу думку, деякі навчальні дисципліни можуть посісти важливе місце і в освітніх програмах підготовки вітчизняних учителів початкової школи до мовленнєво-риторичної діяльності, зокрема: "Дебати", "Невербальна комунікація в риториці", "Мовлення і поведінка перед камерою і мікрофоном", "Риторика у віртуальному просторі", "Презентаційні вміння", "Сучасна риторики", "Зв'язки з громадськістю" або стати змістовими модулями навчальних програм із педагогічної риторики.

Аналіз освітніх програм із підготовки вчителів до мовленнєво-риторичної діяльності в Педагогічних інститутах університетського типу Франції (м. Кан, Нижня Нормандія) показав, що вона реалізована в змісті таких навчальних курсів, як: "Французька мова" ("Розвиток 4 видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання і письмо), "Особливості роботи шкільного вчителя" ("Спілкування як інструменти педагогічного впливу") та "Театр і режисування" ("Методика постановки і режисування спектаклів", "Театральне мистецтво", "Художнє читання" [1, с. 65–68].

Крім того, в "Переліку вимог до особистісно професійних якостей французького вчителя" [4] чільне місце посідає мовленнєва компетентність, яка передбачає такі мовленнєво-риторичні вміння, як: досконале володіння французькою мовою й грамотним мовленням, що є прикладом для суб'єктів освітнього процесу; уважне спостереження за мовленням своїх учнів; ясність і чіткість формулювання своїх висловлювань, враховуючи вікові та інтелектуальні особливості класу; доступне пояснення навчального матеріалу; адаптація пояснення до особливостей слухачів (колеги, учні, батьки); аргументоване пояснення учням способів оцінювання знань; коректне повідомлення батькам про успіхи і невдачі їхніх дітей тощо.

Аналіз "Моделі французького вчителя-професіонала (вчителя XXI століття)" дозволяє виділити в ній комунікативні та ораторські якості, необхідні для ефективної мовленнєво-риторичної діяльності сучасного педагога [1].

Французький учений Стефані Лелу (Stephanie Leloup) відповідно до аналізу результатів анкетування учнів склав портрет "ідеального вчителя", який із точки зору школярів повинен:

- уміти будувати особистісні стосунки з учнями на взаємній повазі;

- володіти такими якостями, як доброзичливість, чуйність, співпереживання, відкритість, готовність до співпраці, почуття гумору, відповідальність, начитаність, ерудиція тощо;

- цікаво проводити заняття, утримувати увагу класу протягом всього заняття, підтримувати дисципліну;

- любити і знати свій навчальний предмет, бути здатним зацікавити ним учнів;

- володіти манерою культурної поведінки, педагогічним тактом, ораторським мистецтвом тощо [10, с. 328–351].

Як бачимо, для французьких учнів риторичні вміння педагога посідають провідне місце в його професійній діяльності та входять у п'ятірку показників "ідеального вчителя".

Дослідження О. Ранюк засвідчують, що на педагогічних спеціальностях (specjalność nauczycielska) у польських університетах викладається лише предмет "Проблеми голосу" ("Emisja głosu"). Під час його опанування майбутній педагог вивчає особливості мовлення (дихання та формування голосу), будову та роботу гортані під час фонації, явище резонансу і його ефективне застосування, профілактику захворювань голосу, гігієнічність голосової поведінки, особливості застосування голосу вчителем, виразність голосу, його модуляцію, інтонації, фразування, основи презентації вчительської професії, специфіку голосу. На нашу думку, підготовка вчителя до мовленнєво-риторичної діяльності у польських університетах здійснюється недостатньо.

Ми вважаємо, що ефективніше реалізовано формування мовленнєво-риторичних умінь у майбутніх фахівців на журналістській спеціальності (specjalność dziennikarska) завдяки таким навчальним предметам, як:

- "Міжособистісне спілкування" ("Komunikacja interpersonalna"), що знайомить студентів з основними питаннями міжособистісного спілкування, теоріями комунікації, типами, формами і методами комунікації, внутрішніми та зовнішніми бар'єрами спілкування;

- "Риторика і еристика" ("Retoryka i erystyka"), що охоплює основні поняття риторики, концепції мовних переконань і маніпулювань, шляхи створення мовної картини світу, раціональне й емоційне переконування, типологічні аргументи і полемічні прийоми, аналіз публічних промов для застосування у своїх риторичних стратегіях, участь в освітніх іграх та створення й аналіз власних текстів промов.

Варто зазначити, що на вивчення предмета "Риторика й еристика" відводиться два семестри (120 годин, з яких 30 лекційних і 30 годин практичних занять та 60 годин самостійної роботи). Такий обсяг часу на риторичну підготовку є, на нашу думку, необхідним і для вітчизняних вищих педагогічних навчальних закладів щодо формування готовності майбутніх учителів до мовленнєво-риторичної діяльності.

Серед основних методів формування мовленнєво-риторичних умінь у ВНЗ Польщі можна виокремити такі: інформаційний виклад, пояснення, дидактичні ігри (ситуаційні), дидактичні дискусії, вправи, перегляд фільмів, телепередач [9, с. 120–121].

Висновки. Отже, шляхом аналізу нормативних, наукових і педагогічних джерел нами було схарактеризовано змістове забезпечення підготовки вчителів до мовленнєво-риторичної діяльності в коледжах, університетах США та вищих навчальних закладах європейських країнах (Болгарія, Франція, Польща). Найбільш цілісно риторична підготовка педагога реалізована в США з позицій формування комунікативної компетентності. У ВНЗ Франції та Польщі необхідно вдосконалювати підготовку вчителя до мовленнєво-риторичної діяльності.

Перспективи подальших досліджень. Надалі плануємо проаналізувати змістове забезпечення професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до мовленнєво-риторичної діяльності у вищих педагогічних закладах України.

Список використаних джерел

1. Гордиенко Н. Е. Профессионализм и компетентность в системе высшего педагогического образования Франции. – Коломна, 2013. – С. 65–68.
2. Горобец Л. Н. Педагогическая риторика в системе профессиональной подготовки учителя-нефилолога / Л. Н. Горобец // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – 2007. – Выпуск № 42. – Том 9. – С. 132–144.
3. Горобец Л. Н. Риторические жанры педагогического дискурса / Л. Н. Горобец // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – 2008. – № 62. – С. 219–225.
4. Из текста закона "О высшем профессиональном образовании" от 4 января 2007 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.ed.gouv.fr
5. Кадиров А. М. Коммуникативная подготовка в университетах США специалистов для работы в школе / А. М. Кадиров // The Emissia. Offline Letters. Электронное научное издание (научно-педагогический интернет-журнал) Российского государственного педагогического ун-та им. А. И. Герцена. – Режим доступа: <http://www.emissia.org/offline/2011/1542.htm>
6. Комплексний підхід до фахової підготовки сучасного вчителя початкових класів: монографія / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2012. – 312 с.

7. *Магістрська програма Реторика. Філософський факультет [Електронний ресурс].* — Режим доступу: <http://phls.unisofia.bg/article/details/118#tab177>

8. *Мартыненко С. Н., Бондаренко Г. Л.* Подготовка учителя начальной школы в парадигме речевой риторической деятельности / С. Н. Мартыненко, Г. Л. Бондаренко // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. — Москва. — 2014. — №11 (70) Ноябрь. — С. 313–318.

9. *Ранюк О. П.* Сучасний стан навчання риторики майбутніх філологів польської мови у ВНЗ України та Польщі / О. П. Ранюк // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. — 2015. — Вип. 131. — С. 119–122. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_131_30

10. *Leloup S.* L'enseignant et les representations du cours "ideal". — Universite de Reims, 2003. — Pp. 328–351.

Бондаренко Г. Змістове забезпечення підготовки вчителя до мовленнєво-риторичної діяльності в США та європейських країнах (Болгарія, Франція, Польща). Досліджено змістове забезпечення підготовки вчителя початкової школи до мовленнєво-риторичної діяльності. Проаналізовано риторичну підготовку вчителя в коледжах та університетах США, європейських країнах (Болгарія, Франція, Польща). Схарактеризовано змістове наповнення навчальних планів, навчальних програм із точки зору формування готовності вчителя до мовленнєво-риторичної діяльності. Розкрито зміст понять "мовленнєво-риторична діяльність учителя початкової школи", "мовленнєво-риторична компетентність учителя початкової школи".

Ключові слова: мовленнєво-риторична діяльність, підготовка, учитель початкової школи, зміст освіти, мовленнєво-риторична компетентність, європейський досвід.

Анотація. Исследовано содержательное обеспечение подготовки учителя начальной школы к речевой риторической деятельности. Проанализировано риторическую подготовку учителя в колледжах и университетах США, европейских странах (Болгария, Франция, Польша). Охарактеризовано содержательное наполнение учебных планов, учебных программ с точки зрения формирования готовности учителя к речевой риторической деятельности. Раскрыто содержание понятий "речевая риторическая деятельность учителя начальной школы", "речевая риторическая компетентность учителя начальной школы".

Ключевые слова: речевая риторическая деятельность, подготовка учителя начальной школы, содержание образования, речевая риторическая компетентность, европейский опыт.

Annotation. In the article the semantic providing training of primary school teachers to speech and rhetorical activity is explored. Rhetorical training teachers in colleges and universities in the United States, in European countries (Bulgaria, France, Poland) is analyzed. Semantic content of curricula, training programs in terms of formation of readiness of teachers to speech and rhetorical activity are described. The meaning of "speech and rhetorical activity of primary school teachers", "speech and rhetorical competence of primary school teachers" are revealed.

Key words: speech and rhetorical activity, preparation, primary school teachers, content of education, speech and rhetorical competence, European experience.

РОЗКАЖИ ПРО СВІЙ КЛАС

Світлана ШКЛЬОДА,
вчителька 30Ш І–ІІ ст. с. Невір
Любешівського р-ну Волинської обл.

Успішний початок шкільного життя

Кожного року, коли розцвітають айстри, приходиться хвилюватися: незабаром 1 вересня – початок навчального року.

В цьому році хвилювання були значно сильніші, адже знову йшла в перший клас. Нові учні, нові батьки... Як воно буде?

Після першого уроку відчула, що ця зустріч з першачками і їхніми батьками не випадкова. Мама й тата привели найдорожче, що мають, до мене. Вони довіряють мені, вчителю.

Перший урок був дуже емоційним. Беручи у свої руки тремтячі рученята дев'яток малюків, старалась зігріти їх теплом свого серця – нам тепер разом дружною родиною крокувати цікавими стежинами, опанувати науку шкільного життя.

Небагато часу минуло, а вже скільки ми досягли: навчилися читати, вміємо рахувати, виконувати дії з числами, гарно пишемо букви, склади і слова, любимо співати, малювати, створювати щось захоплююче, вміємо радіти один одному. Хіба це не успіх для шестирічних малюків? Активні, допитливі діти стали переможцями шкільного

конкурсу малюнків "Вже прийшла у гості золота красуня", брали участь у шкільному святі "Чарівниця – осінь", шкільному ярмарку, працювали над проектом "Наша Невірська школа", провели тижні патріотичного виховання і толерантності, спілкувалися на спільному занятті з батьками "Сім'я – ключ до щастя", були активними на Дні відкритих дверей для родини.

І знову заходжу до класу, бачу яскраві, допитливі оченята своїх малят, залишаю за межами класу свої проблеми – починаю урок. Най-

більша радість – бачити довіру дітей, батьків, вірити у кожного з них. Переконана у тому, що досягти успіху ми зможемо лише разом, лише при взаємній довірі один одному.

